

“

...

II. GEREKÇELER

1) 30.12.2015 tarihli ve 6656 Sayılı Yükseköğretim Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 8. Maddesinin Anayasaya Aykırılığı

a) Düzenlemenin Anlam ve Kapsamı

1. 6656 sayılı Kanun'un 8. maddesiyle 6191 sayılı Sözleşmeli Erbaş ve Er Kanunu'nun 7. maddesinin üçüncü ve beşinci fıkralarında yapılan değişikliklerle, sözleşmeli erbaş ve erlerin maaş ve ikramiyelerinin hesabında esas alınan “onaltı yaşından büyükler için belirlenen asgari ücret brüt tutarı”, “15.330 gösterge rakamının memur aylık katsayısıyla çarpımı sonucu bulunacak tutar”a dönüştürülerek, 6656 sayılı Kanunun 8. maddesiyle yapılan değişikliğin yürürlüğe girmesinden önce sözleşme imzalamış olan ve sözleşmeleri halen devam eden erbaş ve erler mali hak kaybına uğratılmaktadır.

2. Türk Silahlı Kuvvetlerinin (Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı dahil) Genelkurmay Başkanlığınca lüzum görülen erbaş ve er kadrolarında, kritik ve uygun görülen görevlerde yetişmiş personel ihtiyacını karşılamak amacıyla istihdam edilecek sözleşmeli erbaş ve erlere, 6191 sayılı Sözleşmeli Erbaş ve Er Kanununun 7. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca, sözleşme tarihinden geçerli olarak “onaltı yaşından büyükler için belirlenen asgari ücret brüt tutarının” hizmet yıllarına göre 6191 sayılı Kanuna ekli (I) sayılı Cetvelde belirlenen oran ile çarpımı sonucu bulunacak tutar üzerinden aylık ücret; beşinci fıkrası uyarınca ise ayrıldıkları tarihteki “onaltı yaşından büyükler için uygulanmakta olan brüt asgari ücret tutarının” 6191 sayılı Kanuna ekli (II) sayılı Cetvelde belirlenen oran ile çarpımı sonucu bulunacak tutarda ikramiye ödenmesi öngörülmüştü.

3. 6191 sayılı Kanunun 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (c) bendinde, sözleşme, “Türk Silahlı Kuvvetleri (Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı dahil) birlik, karargah, kurum ve kuruluşları ile sözleşmeli er adaylarından askeri eğitimi başarıyla tamamlayanlar arasında yapılan, başlangıçta üç yıldan az olmamak şartıyla en fazla dört yıl, müteakiben bir yıldan az olmamak üzere üç yıldan fazla olmayan ve hizmet yükümlülüğü getiren, yönetmelikte belirtilen örneğine göre hazırlanmış olan sözleşmeyi,” şeklinde tanımlanmış; aynı Kanunun 4. maddesinin (1) numaralı fıkrasında, sözleşmeli er adaylarının ön sözleşme yapılarak askeri eğitime alınacakları; askeri eğitimi başarıyla tamamlayanlarla dört yıldan fazla olmamak kaydıyla en az üç yıl sözleşme yapılacağı ve müteakip sözleşmelerin bir yıldan az üç yıldan fazla olmamak şartıyla azami yedi yıllık hizmet süresi sonuna kadar uzatılabileceği kurallaştırılmış; 8 Haziran 2011 günlü ve 27958 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Sözleşmeli Erbaş ve Er Yönetmeliği ekindeki “Sözleşmeli Erbaş, Sözleşmeli Er/Er Adayı Sözleşme/Ön Sözleşme Belgesi”nin (a) bendinde, “Sözleşmeli erbaş, sözleşmeli er/er adayları 10/3/2011 tarihli ve 6191 sayılı Sözleşmeli Erbaş ve Er Kanununda gösterilen ücret ve mali haklar dışında herhangi bir ücret talep edemezler.” denilerek 6191 sayılı Kanundaki “brüt asgari ücret”e göndermede bulunulmuştur.

4. Bu kurallara dayalı olarak askeri eğitimi başarıyla tamamlayan sözleşmeli erbaş ve er adaylarıyla, “onaltı yaşından büyükler için uygulanmakta olan brüt asgari ücret tutarı”nın, 6191 sayılı Kanuna ekli (I) sayılı Cetveldeki aylık ve (II) sayılı Cetveldeki ikramiye gösterge tablosu üzerinden dört yıldan fazla olmamak kaydıyla en az üç yıllık sözleşme imzalanmış ve devamında sözleşmeler bir yıldan az ve üç yıldan fazla olmamak şartıyla yedi yıla kadar uzatılabilmektedir.

5. 31.12.2015 tarihli ve 29579 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 30.12.2015 günlü ve 2015/1 sayılı “Asgari Ücret Tespit Komisyonu Kararı”nın 2. maddesiyle, işçilerin bir günlük normal çalışma karşılığı asgari ücretlerinin 01.01.2016- 31.12.2016 tarihleri arasında 54,9 (ellidördükuz) Türk Lirası olarak tespitine karar verilmiş ve 2016 yılı için asgari ücrete yaklaşık % 30 zam yapılması, Gerekçedeki “işçilerin geçim şartları ve 2016 yılı enflasyon hedefleri gibi faktörleri değerlendirerek” ifadesiyle gerekçelendirilmiştir.

6. Buna göre 01.01.2016-31.12.2016 döneminde 54,90 TL olarak açıklanan günlük brüt asgari ücret, aylık brüt ($54,90 \times 30 =$)1.647,00 TL’ye çıkarılmıştır.

7. 9. Ocak 2016 tarihli ve 29588 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 30.12.2015 tarihli ve 6656 sayılı Kanunun 8. maddesiyle 6191 sayılı Kanunun 7. maddesinin üçüncü ve beşinci fıkralarında yapılan değişikliklerle ise sözleşmeli erbaş ve erlerin maaş ve ikramiyelerinin hesabında esas alınan “brüt asgari ücret”, “15.330 gösterge rakamı”na dönüştürülmüş ve 6656 sayılı Kanunun 11. maddesiyle 8. maddede yapılan değişikliğin yürürlük tarihi, 2015/1 sayılı “Asgari Ücret Tespit Komisyonu Kararı”nın yürürlüğe girdiği 01.01.2016 olarak öngörülmüştür.

8. Bu değişiklikle sözleşmeli erbaş ve erlere ödenecek aylık ücret ve yıllık ikramiye 6191 sayılı Kanunun ekinde yer alan (I) Sayılı Cetvel “Sözleşmeli Erbaş/Erler İçin Aylık Gösterge Tablosu” ve (II) Sayılı Cetvel “Sözleşmeli Erbaş/Erler İçin İkramiye Gösterge Tablosu”na göre aşağıdaki gibi olmuştur.

Tablo 1: 2016 Yılı Sözleşmeli Erbaş ve Erlerin Aylıkları

(I Sayılı Cetvele Göre)

Görev süresi	Katsayı	1.647 TL brüt asgari ücrete göre	15.330 gösterge rakamına göre	Fark
1	1,90	3.127	2.563	-564
2	1,95	3.209	2.631	-579
3	2,00	3.291	2.698	-593
4	2,05	3.374	2.766	-608
5	2,10	3.456	2.833	-623
6	2,15	3.538	2.901	-638

7	2,20	3.621	2.968	-653
---	------	-------	-------	------

Tablo 2: 2016 Yılı Sözleşmeli Erbaş ve Erlerin İkrariyeleri

(II Sayılı Cetvele Göre)

Görev süresi	Katsayı	1.647 TL brüt asgari ücrete göre	15.330 gösterge rakamına göre	Fark
1	6,30	10.368	8.499	-1.869
2	12,60	20.736	16.998	-3.738
3	25,10	41.308	33.862	-7.447
4	31,30	51.512	42.226	-9.286
5	37,50	61.716	50.590	-11.125
6	43,70	71.919	58.954	-12.965
7	62,30	102.530	84.047	-18.483

9. Söz konusu değişiklik sonucunda yukarıdaki tablolarda yer alan rakamlara göre, erbaş ve erlerin hizmet sürelerine göre aylıklarında 564 TL ile 653 TL (yılda 6.768 TL ile 7.836 TL), ikramiyelerinde ise 1.869 TL ile 18.483 TL arasında mali hak kaybı ortaya çıkmıştır.

b) Anayasaya Aykırılık Sorunu

10. Anayasanın 2. maddesinde, Türkiye Cumhuriyeti'nin hukuk devleti olduğu belirtilmiştir. Hukuk devleti, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasaya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık, yasaların üstünde yasa koyucunun da bozamayacağı temel hukuk ilkeleri ve Anayasa'nın bulunduğu bilincinde olan devlettir.

11. İdare hukuku "statüsel" niteliktedir. Bu bağlamda idare hukukunda "sözleşme" ve "irade" serbestliği değil, yasaya bağlılık geçerlidir. Kamu görevlileri ile idare arasındaki ilişkiler kural tasarruflarla düzenlendiğinden, kamu personeli belirli bir statüde nesnel kurallara göre hizmet yürütmekte ve bulunduğu statünün sağladığı mali haklara sahip olmaktadır. Bu durum, Anayasa'da kamu görevlileriyle ilgili genel ilkelerin düzenlendiği 128. maddenin zorunlu bir sonucudur. Dolayısıyla, yasama ilkesinin genelliği ilkesi uyarınca Anayasa'nın 5. maddesinde belirtilen Devletin temel amaç ve görevlerini yerine getirebilmesi için Anayasal

ilkelere ve statü hukukunun gereklerine aykırı olmamak koşuluyla kamu personelinin mali haklarında yeni yasal düzenlemeler ve değişiklikler yapılabilir. Ancak bu amaçla çıkarılacak kanunların kamu yararının sağlanması amacına yönelik olması, genel, objektif, adil kurallar içermesi, hakkaniyet ölçütlerini gözetmesi, makale aleyhte şamil olmaması ve hukukun evrensel ilkelerine uygun olması hukuk devleti olmanın gereğidir.

12. Sözleşmeye bağlılık/ahde vefa (pacta sunt servanda), hukuk güvenliği ve kazanılmış haklara saygı hukukun temel ilkeleri arasında yer almaktadır.

13. Sözleşmeli erbaş ve erler, 6191 sayılı Sözleşmeli Erbaş ve Er Kanununun yürürlükte bulunan 7. maddesinin üçüncü ve beşinci fıkraları uyarınca “brüt asgari ücret” üzerinden sözleşme yapmışlar ve hizmeti yürütme koşulları ile hak ve yükümlülükleri sözleşme hükümlerine bağlanmıştır. Yasanın öngördüğü şekilde ve yasaya uygun olarak “brüt asgari ücret” üzerinden yapılmış sözleşmenin, sözleşme süresi boyunca yapıldığı andaki sözleşme kurallarına göre aynen uygulanması, ahde vefa ilkesinin zorunlu bir sonucudur. Yasal düzenleme değişikliğinin geçmişte yapılmış sözleşmeleri kapsamaması başka bir anlatımla makale şamil olmaması, yasal düzenleme sonrasında yapılacak sözleşmelere uygulanması sözleşmeye bağlılık ilkesinin gereğidir. Sözleşme yürürlükteki yasal kurallar uyarınca “brüt asgari ücret” üzerinden yapıldıktan sonra uygulamanın/sözleşme süresinin her hangi bir aşamasında, sözleşmenin bir tarafınca tek taraflı yasal düzenlemeyle sözleşme hükümlerinin değiştirilerek, sözleşmenin diğer tarafı sözleşmeli erbaş ve erlerin mali hak kaybına uğratılmaları, ahde vefa ilkesiyle bağdaşmadığından, iptali istenen düzenleme Anayasa’nın 2. maddesindeki hukuk devleti ilkesine aykırı düşmektedir.

14. 7 Haziran 2015 ve 1 Kasım 2015 seçimleri öncesi tüm siyasi partiler asgari ücreti yükseltecekleri taahhüdünde bulunarak, toplumda ortak bir beklenti yaratmışlardır. Asgari ücretin yükseltileceğinin siyasi partilerin ortak seçim taahhüdü olmasının ve en az net 1.300 TL taahhüt edilmesinin temelinde, 2015/1 sayılı Asgari Ücret Tespit Komisyonu Kararı gerekçesinde yer aldığı şekliyle “işçilerin geçim şartları ve 2016 yılı enflasyon hedefleri gibi faktörler” yatmaktadır.

15. Yürürlükteki yasal kurallara göre “brüt asgari ücret” üzerinden sözleşme yapan ve 2016 yılında asgari ücretin en az net 1.300 TL olacağı beklentisi içine giren sözleşmeli erbaş ve erler, doğal olarak geleceğe yönelik harcama ve taahhütlerini sözleşme aylıkları ile ikramiyelerinin en az %30 oranında artacağı hesabıyla yapmışlar; bekâr olanların evlilik hesapları yanında taksitle veya kredi kullanarak ev, arsa ve araba alma gibi uzun süreli taahhütlere girmişlerdir.

16. Anayasa’nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devletinin temel unsurlarından biri “hukuk güvenliği ilkesi”dir. Hukukun temel ilkeleri arasında da yer alan hukuk güvenliği ilkesi gereğince, hukuk normlarının öngörülebilir olması, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesi, devletin de yasal düzenlemelerde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınması gerekir. Hukuk güvenliği ilkesi, idare açısından “idari faaliyetlerin belirliliği ilkesi”ni zorunlu kılar. İdari faaliyetlerin belirliliği ilkesi uyarınca idarenin, istikrar kazanmış uygulamalarından vazgeçmemesi gerekir.

17. Asgari ücret, “işçilerin geçim şartları ve 2016 yılı enflasyon hedefleri gibi faktörler” dikkate alınarak 2016 yılı için %30 oranında artırılmış ise, “geçim şartları ve enflasyon hedefleri gibi faktörler”, sözleşme ücretleri brüt asgari ücret üzerinden belirlenen sözleşmeli erbaş ve erler için de geçerlidir. Sözleşmeli erbaş ve erlerin, aylık ve ikramiyelerinin artacağı beklentisi ile yapacakları harcama ve girecekleri yükümlülükler de gözetilmeden, asgari ücret

artışından yararlandırılmaması için, istikrar kazanmış ve haklı beklenti yaratmış sözleşme şartlarının tek taraflı olarak yasayla değiştirilerek sözleşmeli erbaş ve erlerin mali hak kaybına uğratılmaları, adil ve hakkaniyete uygun olmadığı gibi hukuk güvenliği ilkesiyle de bağdaşmadığından iptali istenen düzenleme Anayasa'nın 2. maddesindeki hukuk devleti ilkesine bu açıdan da aykırıdır.

18. Yukarıda açıklandığı üzere, 6656 sayılı Yükseköğretim Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 8. maddesi, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı olduğundan iptali gerekir.

III. YÜRÜRLÜĞÜ DURDURMA İSTEMİNİN GEREKÇESİ

6656 sayılı Yükseköğretim Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 8. maddesi, Anayasa'nın 2. maddesine açıkça aykırıdır.

Sözleşmeli erbaş ve erler brüt asgari ücretin ve dolayısıyla sözleşme ücretlerinin artacağı beklentisi içine girerek geleceğe yönelik harcamalarda bulunmuşlar ve yükümlülük altına girmişlerdir. Anayasa Mahkemesi kararları geriye yürümekte ve kararın Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmesi, en az bir yıllık bir süre alabilmektedir. Aylık 564 TL ile 653 TL arasında değişen tutarlar, dar gelirli sözleşmeli erbaş ve erlerin aylıklarının %25'inden fazlasına karşılık geldiğinden, kendileri açısından çok büyük bir meblağ oluşturmaktadır. Bu durum geleceğe yönelik harcamalarda bulunan ve yükümlülük altına giren sözleşmeli erbaş ve erleri ödeme güçlüğü içine düşürerek ileride telafisi olmayan maddi ve manevi zarar ve ziyanlara sokacaktır.

Öte yandan, Anayasal düzenin hukuka aykırı kural ve düzenlemelerden en kısa sürede arındırılması, hukuk devleti sayılmanın en önemli gerekleri arasında sayılmaktadır. Anayasaya aykırılıkların sürdürülmesi, özenle korunması gereken hukukun üstünlüğü ilkesini de zedeleyecektir. Hukukun üstünlüğünün sağlanamadığı bir düzende, kişi hak ve özgürlükleri güvence altında sayılamayacağından, bu ilkenin zedelenmesi hukuk devleti yönünden giderilmesi olanaksız durum ve zararlara yol açacaktır.

Bu zarar ve durumların doğmasını önlemek amacıyla, Anayasaya açıkça aykırı olan ve iptali istenen hükümlerin iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüklerinin de durdurulması istenerek Anayasa Mahkemesine dava açılmıştır.

IV. SONUÇ VE İSTEM

30.12.2015 tarihli ve 6656 sayılı Yükseköğretim Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun;

1) 8. maddesi,

Anayasanın 2. maddesine aykırı olduğundan iptaline ve uygulanmaları halinde giderilmesi güç ya da olanaksız zarar ve durumlar olacağı için, iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüğünün durdurulmasına karar verilmesine ilişkin istemimizi saygı ile arz ederiz.”